

Kontrola i suzbijanje zaraznih bolesti konja

Nenad Turk, Vilim Starešina, Zoran Milas, Ljubo Barbić

Zavod za mikrobiologiju i zarazne bolesti s klinikom
(IAKLab, LEPTOLab, ARTERLab)

Status zaraznih bolesti konja “globalno”

- porast rizika od širenja zaraznih bolesti (svijet “globalno selo”)

Čimbenici:

- sociološke i političke promjene
- klimatske promjene (El Nino)
- pojava novih uzročnika bolesti (*WNV*; *Taylorella equigenitalis*)
- nove varijante već poznatih uzročnika (EIV - H3N8; neuropatogeni soj EHV-1)
- novi vektori uzročnika ili pak njihova nova geografska distribucija (različite nove vrste komaraca i člankonožaca)

Kako se oduprijeti?

- Implementacija standarda kontrole propisanog od OIE-a (Terrestrial Animal Health Code), a koji se odnose na zarazne bolesti konja koje su od epizotološkog /epidemiološkog značenja za pojedinu zemlju i međunarodnu zajednicu

Kriteriji odabira bolesti za sustavnu kontrolu?

- Emergentne ili re-emergentne bolesti s naglim širenjem, visokim pobolom/smrtnošću ili pak zoonotskim potencijalom
- Bolesti čija se epizootiologija/epidemiologija mijenja (novi domaćini i vektori, stupanj patogenosti, novi patogeni sojevi već poznatih uzročnika, nova klinička pojavnost)

Trenutni status kontrole zaraznih bolesti konja u Hrvatskoj

- “Naredba” za 2011.
  - Infekciозна anemija kopitara
  - Leptospiroza
  - Virusni arteritis konja
  - Rinopneumonitis
  - Encefalitis zapadnog nila

Laboratorijska dijagnostika zaraznih bolesti konja

- Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Zavod za mikrobiologiju i zarazne bolesti s klinikom

Akreditirani laboratoriji HRN EN ISO 17025

Laboratorij za infektivnu anemiju kopitara – **IAKLab**

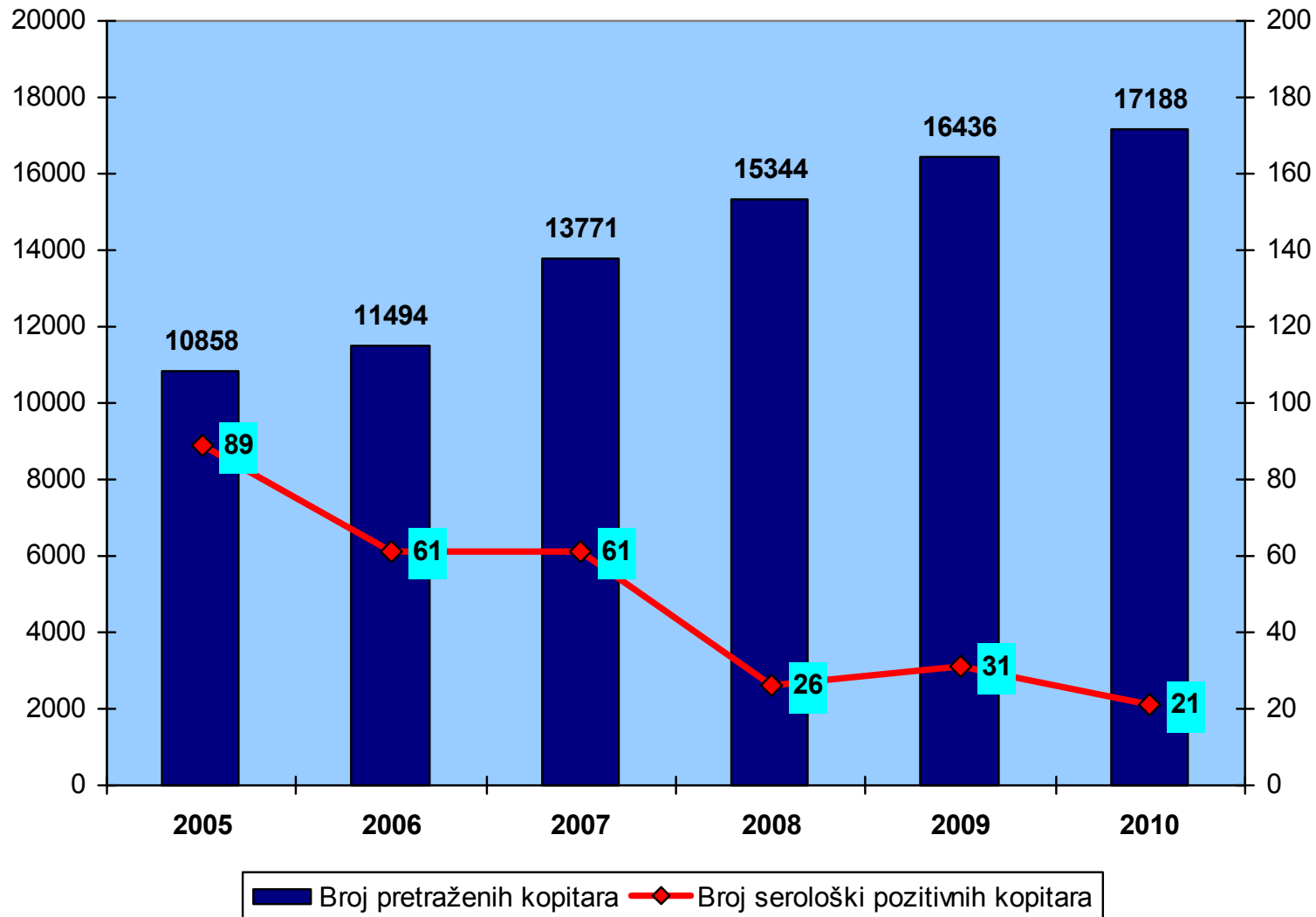
Laboratorij za leptospire – **LEPTOLab**

Laboratorij za virusni arteritis konja - **ARTERLab**

Infekciозна anemija kopitara

- Zarazna, kronična bolest kopitara koja se očituje rekurentnim epizodama groznice, malaksalošću, trombocitopenijom i anemijom
- EIAV – *Lentivirus* iz porodice *Retroviridae*
- u RH se sustavno prati od sedamdesetih godina prošlog stoljeća
- Serološka dijagnostika GDP testom (Coggins-ov test)

Broj serološki pretraženih i serološki pozitivnih kopitara u RH u razdoblju od 2005.-2010. godine

<i>Županija</i>	<i>Broj serološki pozitivnih uzoraka po godinama</i>						
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Σ
<i>Međimurska</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Varaždinska</i>	4	1	0	0	0	0	5
<i>Krapinsko-zagorska</i>	4	0	0	0	1	0	5
<i>Koprivničko-križevačka</i>	4	0	0	0	0	0	4
<i>Bjelovarsko-bilogorska</i>	34	2	12	3	6	1	58
<i>Grad Zagreb</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Zagrebačka</i>	1	1	1	3	1	0	7
<i>Sisačko-moslavačka</i>	10	5	4	1	4	4	28
<i>Virovitičko-podravska</i>	3	1	8	0	0	0	12
<i>Požeško-slavonska</i>	7	2	2	3	0	1	15
<i>Brodsko-posavska</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Osječko-baranjska</i>	9	9	4	2	0	0	24
<i>Vukovarsko-srijemska</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Karlovačka</i>	3	8	6	10	8	0	35
<i>Primorsko-goranska</i>	2	30	10	2	3	7	54
<i>Ličko-senjska</i>	4	0	13	2	3	4	26
<i>Istarska</i>	2	2	1	0	1	0	6
<i>Zadarska</i>	0	0	0	0	4	4	8
<i>Šibensko-kninska</i>	2	0	0	0	0	0	2
<i>Splitsko-dalmatinska</i>	0	0	0	0	0	0	0
<i>Dubrovačko-neretvanska</i>	0	0	0	0	0	0	0
Σ	89	61	61	26	31	21	289

Distribucija serološki pozitivnih kopitara na IAK u periodu od 2005. do 2010. godine

Zaključci i smjernice

- Smanjenje broja serološki pozitivnih životinja
- Postoje područja u RH u kojima virus perzistira
- Nužno daljnje provođenje kontrole
- Potreba uvođenja epidemiološke baze za konje

Leptospiroza

- zoonoza – najproširenija u svijetu
- Hrvatska – prirodno arhaično žarište leptospiroze u Europi
- po pojavnosti u ljudi 1. u Europi, 13. u Svijetu (prevalencija od 1,7 /100.000)
- u konja se očituje prvenstveno pobačajima kobila i mjesečnom sljepoćom
- uzročnici su patogene bakterije roda *Leptospira*
- kliconoše urinom kontaminiraju okoliš i čine sekundarne izvore infekcije za ostale životinje i ljude

LEPTOlab - serološka pretraga mikroskopskom aglutinacijom (MAT)

- **2009. godina**
- Ukupni broj serološki pretraženih kopitara: **3100**
- Broj serološki pozitivnih nakon pretrage I krvi (screening potencijalno zdravih konja): **727 (23,45%)**

- **2010. godina**
- Ukupni broj serološki pretraženih kopitara: **6877**
- Broj serološki pozitivnih nakon pretrage I krvi (screening potencijalno zdravih konja): **1450 (21,08%)**

Serološki pretraženi kopitari na leptospirozu u 2010. godini u Republici Hrvatskoj (po županijama)

Županija	Broj serološki pretraženih kopitari	Broj serološki pozitivnih kopitara (ukupno)	Postotak (%) pozitivnih	Broj serološki pozitivnih kopitara (analiza ukupnog broja)			Postotak (%) pozitivnih I krvi od ukupnog broja pretraženih kopitara
				I krv Prema Naredbi	II krv *	III krv *	
Sisačko- moslavačka	343	197	57,43	109	78	10	31,78
Karlovačka	147	53	36,05	29	14	10	19,73
Brodsko-posavska	476	179	37,6	79	66	34	16,6
Zagrebačka	693	287	41,41	188	77	22	27,13
Grad Zagreb	585	276	47,18	128	89	59	21,88
Osječko-baranjska	407	167	41,03	84	61	22	20,64
Vukovarsko-srijemska	737	189	25,64	79	65	45	10,7
Zadarska	72	14	19,44	2	7	5	2,77
Šibensko-kninska	60	4	6,67	4			6,67
Ličko-senjska	-						
Istarska	240	76	31,67	40	23	13	16,67
Splitsko-dalmatinska	234	33	14,1	14	11	8	5,98
Dubrovačko-neretvanska	14	1	7,14	1			7,14
Primorsko-goranska	51	15	29,41	6	3	6	11,76
Bjelovarsko-bilogorska	751	305	40,61	204	92	9	27,16
Požeško-slavonska	388	174	44,84	88	63	23	22,7
Virovitičko-podravska	350	177	50,57	102	62	13	29,14
Međimurska	258	51	19,77	42	9		16,28
Varaždinska	475	137	28,84	102	15	20	21,47
Koprivničko-križevačka	436	194	44,5	132	62		30,28
Krapinsko-zagorska	160	61	38,13	17	26	18	10,63
UKUPNO	6877	2590	37,66	1450	823	317	21,08

Učestalost vjerojatno infektivnih serovara leptospira u ukupnom broju serološki pozitivnih kopitara u Hrvatskoj

Serovar	Krv			UKUPNO	%
	I	II	III		
Grippotyphosa	160	77	32	269	10,34
Sejroe	47	33	14	94	3,61
Bratislava	550	334	117	1001	38,48
Australis	16	15	21	52	1,99
Pomona	263	154	46	463	17,8
Canicola	9	4	1	14	0,53
Icterohaemorrhagiae	229	128	32	389	14,95
Tarassovi	1	0	0	1	0,038
Saxkoebing	38	19	13	70	2,69
Mozdok	1	0	1	2	0,076
Ballum	0	0	0	0	0
Bataviae	0	0	0	0	0
Poi	0	0	0	0	0
Hardjobovis	5	0	0	5	0,19
Nedeterminirano	141	60	40	241	9,26
UKUPNO	1460	824	317	2601	-

Zaključci i smjernice

- Kopitari su životinje s izrazito snažnim imunskim odgovorom po infekciji
- Dominantni infektivni serovari su Bratislava (38,48%), Pomona (17,80%) i Icterohaemorrhagiae (14,95%)
- U odnosu na broj serološki pozitivnih kopitara nakon pretrage I krvi, uočava se drastičan pad broja serološki pozitivnih u II i III pretrazi što govori o uspješno provedenoj terapiji i učinkovitosti svih provedenih mjera propisanih Pravilnikom.
- Neujednačen obim provođenja mjera po županijama
- Model financiranja kao preduvjet bolje i učinkovitije kontrole
- Potreba daljnje sinkronizirane akcije

Virusni arteritis konja

- Virusna kontagiozna zarazna bolest konja koja se klinički očituje respiratornim simptomima, pobačajima i uginućem ždrebadi
- Uzročnik je iz roda *Arteriviridae*
- Preliminarna istraživanja 2005. – seroprevalencija do 9% ovisno o uzgojima
- U RH praćenje i kontrola bolesti od 2009. godine
- Mjere kontrole usmjerene na pretrage pastuha (kliconoše) te pobačenih plodova i kobila koje su pobacile

ŽUPANIJA	Pretrage na virusni arteritis konja					
	2009. godina		2010. godina		2011. godina	
	Pretraženo uzoraka	Pozitivno (%)	Pretraženo uzoraka	Pozitivno (%)	Pretraženo uzoraka	Pozitivno (%)
BJELOVARSKO – BILOGORSKA	25	0,0	78	19,2	23	34,7
BRODSKO – POSAVSKA	28	10,7	47	12,8	51	13,7
DUBROVAČKO – NERETVANSKA	17	0,0	0	0,0	0	0,0
GRAD ZAGREB	43	7,0	28	21,4	3	0,0
ISTARSKA	20	10,0	19	0,0	3	0,0
KARLOVAČKA	5	0,0	8	12,5	3	0,0
KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKA	34	2,9	6	0,0	6	0,0
KRAPINSKO - ZAGORSKA	45	0,0	2	0,0	3	0,0
LIČKO - SENJSKA	45	6,7	4	0,0	3	0,0
MEDIMURSKA	22	22,7	1	0,0	6	0,0
OSJEČKO - BARANJSKA	109	17,4	317	50,2	221	27,1
POŽEŠKO – SLAVONSKA*	45	22,2	20	30,0	10	10,0
PRIMORSKO - GORANSKA	81	4,94	23	8,7	5	20,0
SISAČKO - MOSLAVAČKA	148	1,4	71	2,8	149	2,0
SPLITSKO - DALMATINSKA	135	4,4	13	38,5	14	7,1
ŠIBENSKO - KNINSKA	6	0,0	0	0,0	0	0,0
VARAŽDINSKA	13	15,4	2	0,0	4	0,0
VIROVITIČKO - PODRAVSKA	51	2,0	27	0,0	5	0,0
VUKOVARSKO - SRIJEMSKA	17	41,2	44	43,2	30	15,0
ZADARSKA*	6	0,0	2	0,0	7	28,5
ZAGREBAČKA	175	1,7	80	8,75	91	6,6
UKUPNO	1070	6,64	792	28,8	637	16,3

Zaključci i smjernice

- Infekcija dokazana u 17 županija
  - Neujednačen obim provođenja mjera po županijama
  - Dokazani pastusi kliconoše i pobačaji uzrokovani virusom
  - Smanjenje broja pozitivnih životinja usporedbom rezultata za 2010. godinu i prvo polugodište 2011. godine
-
- Nastaviti sustavno provođenje mjera kontrole i suzbijanja bolesti
  - Model financiranja kao preduvjet potpune kontrole pastuha
  - Pretraživanje pastuha kao obveza pri licenciranju

Rinopneumonitis konja

- virusna akutna zarazna bolest konja, rjeđe ostalih kopitara, koja se klinički očituje respiratornim simptomima, pobačajima i neurološkim simptomima s visokom smrtnošću
- Uzročnici su EHV 1 i EHV 4
- Preliminarna istraživanja 2005. godine – proširenost bolesti 4-39% ovisno o uzgojima, 2009. zabilježene dvije veće epizootije bolesti
- U RH praćenje i kontrola bolesti regulirana Naredbom od 2010. godine
- Kontrola bolesti usmjerena na pretraživanje pobačenih plodova i kobila koje su pobacile te klinički sumnjivih životinja

ŽUPANIJA	2010. godina			2011. godina		
	Pretraženo uzoraka	Pozitivno	(%)	Pretraženo uzoraka	Pozitivno	(%)
BJELOVARSKO – BILOGORSKA	32	16	50,0	28	16	57,1
BRODSKO – POSAVSKA	4	3	75,0	5	3	60,0
DUBROVAČKO – NERETVANSKA	-	-	-	-	-	-
GRAD ZAGREB	-	-	-	9	8	88,8
ISTARSKA	4	3	75,0	1	1	100,0
KARLOVAČKA	-	-	-	4	3	75,0
KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKA	1	1	100,0	10	9	90,0
KRAPINSKO - ZAGORSKA	2	2	100,0	7	4	57,1
LIČKO - SENJSKA	-	-	-	1	1	100,0
MEDIMURSKA	-	-	-	7	2	28,6
OSJEČKO - BARANJSKA	6	3	50,0	19	18	94,7
POŽEŠKO – SLAVONSKA*	13	8	61,5	3	1	33,3
PRIMORSKO - GORANSKA	1	0	0,0	3	1	33,3
SISAČKO - MOSLAVAČKA	26	12	46,2	33	12	36,3
SPLITSKO - DALMATINSKA	-	-	-	2	2	100,0
ŠIBENSKO - KNINSKA	-	-	-	-	-	-
VARAŽDINSKA	1	1	100,0	2	1	50,0
VIROVITIČKO - PODRAVSKA	12	7	58,3	2	0	0,0
VUKOVARSKO - SRIJEMSKA	6	5	83,3	10	4	40,0
ZADARSKA*	-	-	-	2	1	50,0
ZAGREBAČKA	13	12	92,3	20	14	70,0
UKUPNO	121	73	60,3	168	101	60,1

Zaključci i smjernice

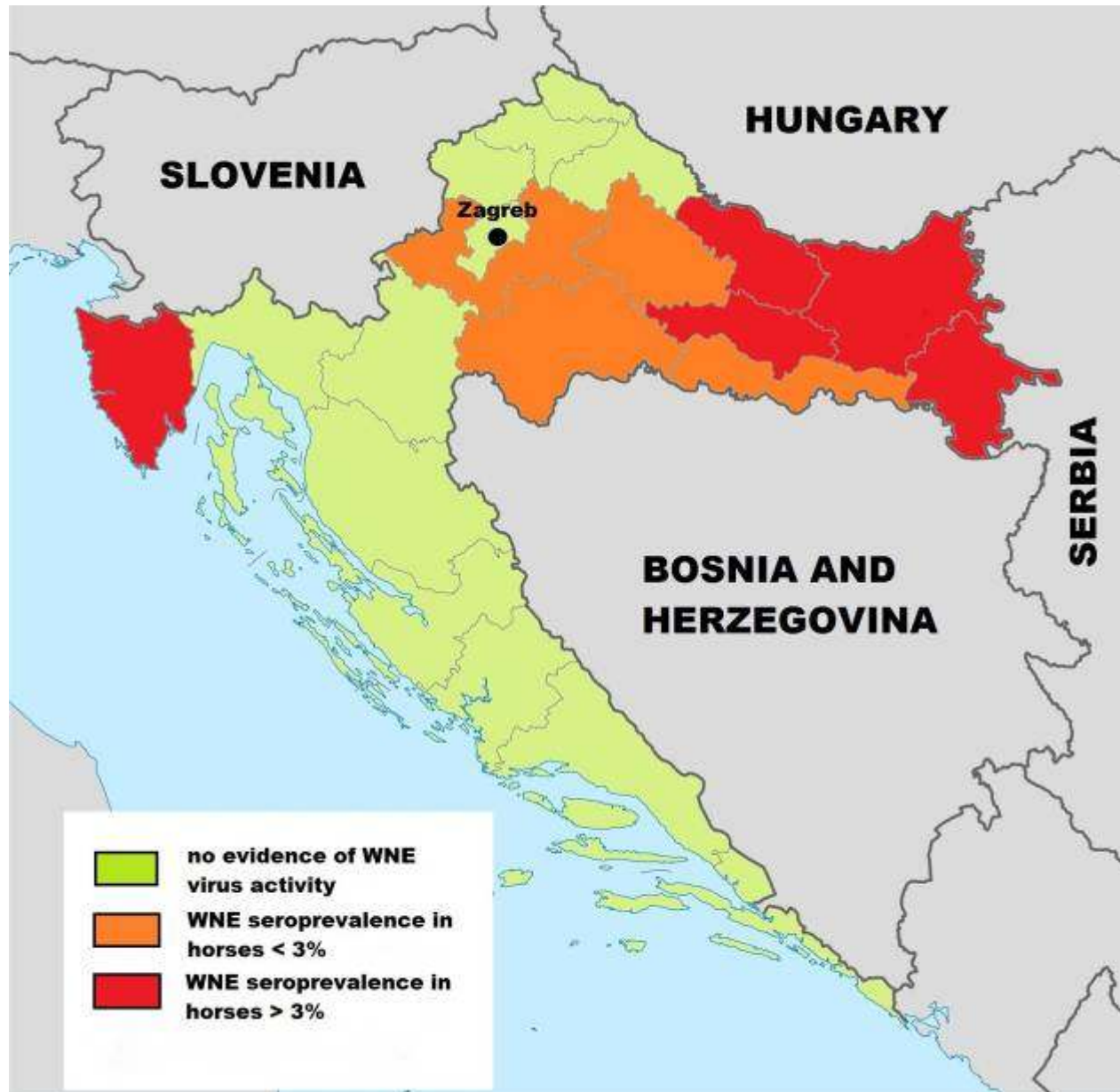
- Pozitivne životinje dokazane u 19 županija (iz dvije nisu dostavljeni uzorci)
- Nedostatan broj uzoraka za znanstveno utemeljenu analizu rezultata
- Visoka seroprevalencija u odnosu na 2005. godinu rezultat različite pretraživane skupine ili širenja bolesti?
- Nastaviti provođenje mjera kontrole i suzbijanja bolesti
- Uvesti kontrolu prije transporta i uvođenja novih životinja (latentni oblik i reaktivacija nakon transporta učestali način širenja)
- Provesti cjelovito istraživanje na slučajno odabranim uzorcima kako bi dobili znanstveno utemeljene pokazatelje stvarne proširenosti bolesti kao smjernicu daljnjih mjera

Encefalitis zapadnog Nila

- Virusna transmisivna zarazna bolest od koje oboljevaju ptice, konji i **ljudi (ZOONOZA)**
- U konja i ljudi pojavljuje se u različitim kliničkim oblicima od kojih je najteži neurološki (meningoencefalitis) koji može biti fatalan
- Preliminarna istraživanja 2010. godine- infekcija konja dokazana u 8 županija (Središnja i Istočna Hrvatska te Istra)
- U RH Naredbom propisano praćenje bolesti započeto 2011. godine
- Propisano pretraživanje konja metodom slučajnog odabira kako bi se ustanovila proširenost bolesti u 8 županija

ŽUPANIJA	2010. godina			2011. godina		
	Pretraženo uzoraka	Pozitivno	(%)	Pretraženo uzoraka	Pozitivno	(%)
BJELOVARSKO – BILOGORSKA	53	1	1,88	-	-	-
BRODSKO – POSAVSKA	41	0	0	173	3	1,73
DUBROVAČKO – NERETVANSKA	0	0	0	-	-	-
GRAD ZAGREB	16	0	0	-	-	-
ISTARSKA*	18	2	6,25	-	-	-
KARLOVAČKA	8	0	0	-	-	-
KOPRIVNIČKO - KRIŽEVAČKA	4	0	0	-	-	-
KRAPINSKO - ZAGORSKA	1	0	0	-	-	-
LIČKO - SENJSKA	4	0	0	-	-	-
MEĐIMURSKA	0	0	0	-	-	-
OSJEČKO - BARANJSKA	224	15	5,35	276	23	8,33
POŽEŠKO – SLAVONSKA*	22	3	9,09	-	-	-
PRIMORSKO - GORANSKA	21	0	0	-	-	-
SISAČKO - MOSLAVAČKA	67	2	2,98	496	9	1,81
SPLITSKO - DALMATINSKA	12	0	0	-	-	-
ŠIBENSKO - KNINSKA	0	0	0	-	-	-
VARAŽDINSKA	0	0	0	-	-	-
VIROVITIČKO - PODRAVSKA	26	1	3,84	-	-	-
VUKOVARSKO - SRIJEMSKA	36	3	8,33	82	5	6,10
ZADARSKA*	2	0	0	-	-	-
ZAGREBAČKA	73	1	1,36	353	8	2,27
UKUPNO	628	28	3,50	1380	48	3,48

Encefalitis zapadnog nila 2010-2011

Rezultati i smjernice

- Bolest proširena u najmanje 8 županija RH
- Rezultati pokazuju da je značajno proširenija u Istočnoj Hrvatskoj
- Usporedbom rezultata iz 2010. godine s prvim polugodištem 2011. godine evidentno da je bolest stalno prisutna u RH
- Nastaviti provođenje mjera kontrole i suzbijanja bolesti pretragom konja u svrhu zaštite životinja te kao “sentinel” životinje za **javno zdravstvo**
- Proširiti kontrolu bolesti pretragama slučajnih uzoraka na cijelu RH kako bi načinili mapiranje i objektivno ustanovili opasnost za ljude i konje u različitim dijelovima RH
- Uvesti obveznu pretragu svih konja s neurološkim kliničkim znakovima

Perspektiva...

- **Konjska kuga** – na “stand by”-u.
- **Influenca konja?**
- Posljednja opsežna epizootija bolesti 2004. godine
- U većini država Europe i svijeta se pojavljuje svake godine, a u RH ne?!
- Neuređeno provođenje cijepljenja
- (obvezno cijepljenje i kontrola titra prije transporta?)
- **Zarazni metritis kobila?**
- **Infekcija s *Rhodococcus equi*?**
- **Salmoneloza konja?**
- **Spolni osip (EHV-3)?**

Preeliminarni rezultati u RH seroprevalencija 38-50% ovisno o uzgojima

Tzv. “breeding panel” ? – preventivna kontrola

Perspektiva...

Izraditi tzv. dijagnostički “Breeding panel” paket koji bi obuhvatio sve uzročnike koji mogu omesti reprodukciju konja

Hvala na pozornosti !